КӘСІПКЕРГЕ АРНАЛҒАН ҚАРЖЫ

Бастапқы капитал – бұл өз ісіңді бастау үшін қажет болатын қаражат

Бастапқы капиталдың қажеттілігін қалайша анықтауға болады?

Ұзақ мерзімді қажеттіліктер
ИНВЕСТИЦИЯЛАР

+

Қысқа мерзімді қажеттіліктер
АЙНАЛЫМ КАПИТАЛЫ

Ғимараттар
Құрал-жабдықтар
Автокөліктер

Шикізат пен материалдар
Қызметкерлерге жұмсалатын шығын
Кеңсені ұстауға жұмсалатын шығын
Жалдау ақысы
және т.б.

Практикалық тапсырма

Сізге қазір Сіздің бизнесіңіз үшін қажет болатын бастапқы капиталдың сомасын есептеп шығуды ұсынамыз:

- ***Ұзақмерзімді қажеттіліктер***
  ИНВЕСТИЦИЯЛАР
- ***Қысқамерзімді қажеттіліктер***
  АЙНАЛЫМ КАПИТАЛ
  (12 ай мерзімін есептеу)

Несиелер

Бастапқы капиталдың көзі

Бастапқы капитал

- Жеке жинақтаулар, туыстар мен жақындарыңыздың көмегі
- Несиелер
- Лизинг
- Гранттар

Бастапқы капиталды қайдан алуға болады?

- *Екінші деңгейдегі банкілерден*
- *ҚР Мемлекеттік бағдарламалары*
- *Үкіметтік емес ұйымдардан*
- *Шағын несиелік ұйымдардан*
- *Жеке тұлғалардан*

Несие

- **Несие** - қарызға ұсынылған ақшаның сомасы.
- **Несие** – Сізге қарызға берілген ақша, сыйақы – Сіз несиені пайдаланғаныңыз үшін төлеп отыратын несиенің жалпы сомасының пайыздары.
- Несиелерді екінші деңгейдегі банктер ұсынады.
- Банктен несие алу үшін Сізге ең алдымен ТЭН (техникалық-экономикалық негіздеме) қажет

Несиелердің түрлері

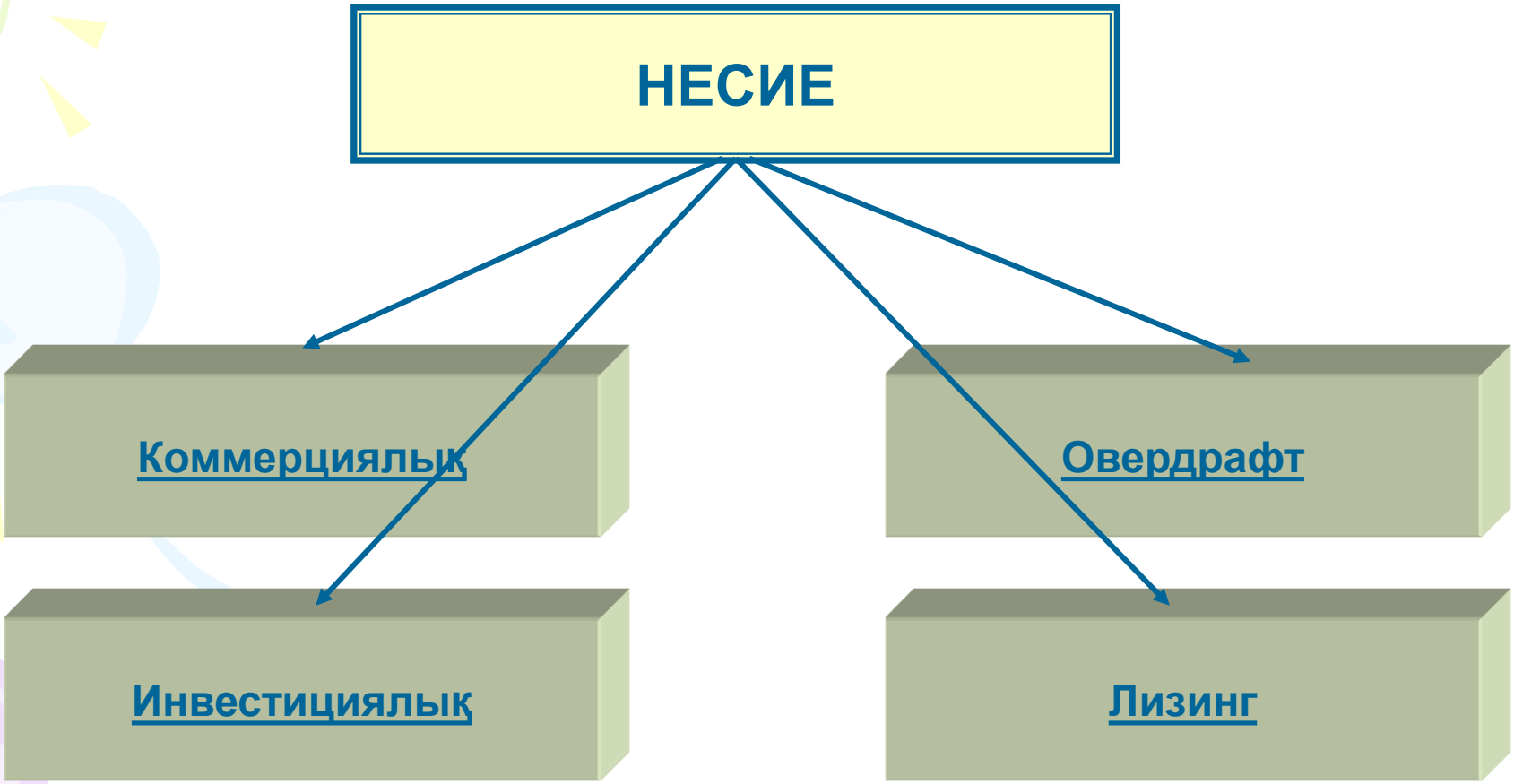

Банкілер. Инвестициялық несие

Капиталға (негізгі құралдар) қатысты ұзақ мерзімді қажеттіліктерге арнап беріледі:

- ***Ғимараттар мен құрылыстар,***
- ***Жабдықтар, станоктар,***
- ***Технологиялық желілер, автокөлік***

Банкілер. Овердрафт

Бекітілген лимит шеңберінде төлемдік құжаттарды ағымдағы есепшоттың есебінен төлеу арқылы айналымдық қаражаттардың уақытша тапшылығын жабуға арналған несие.

Кепілсіз және жылдам ресімделеді

Несиелендіру мерзімі – 90 күнге дейін

Сатушылар мен сатып алушылар. Коммерциялық несие

Сатушы ұсынатын несие. ***Тауарлардың, қызметтердің ақысын төлеу мерзімін, әдетте, 30 күн кейінге шегеру***

Кепілсіз және пайызсыз

Банкілер, лизингтік компаниялар Лизинг

Бұл негізгі құралдарды жалға алу формасы

Лизингінің затына ғимараттар, құрылыстар, машиналар, жабдықтар, керек-жарақ, көліктік құралдар, жер телімдері мен кәсіпкерлік мақсаттарда пайдаланылатын өзге кез келген түрдегі негізгі құралдар жатуы мүмкін

Үкімет және ҮЕҰ. Гранттар

Грант – бұл озін Сізге қайсыбір қазақстандық немесе халықаралық үкіметтік емес ұйымның қоғамдық құны бар жобаны жүзеге асыруға арнап ұсынып отырған ақшалай сомасы

Грант - тегін және қайтарымсыз түрде ұсынылады

Банк қаржыландыруының басты шарттары

Банк несиесі

- Қайтарымдылығы
- Жылдамдығы
- Ақылылығы
- Мақсатты пайдаланылуы

Практикалық тапсырма

Несиені қайтару түрлері

- Бірдей сома төлейтін несие
- Мерзімнің аягында төленетін несие
- Аннуитеттік несие

Аннуитеттік несие

Аннуитеттік несиеде несие төлемі (пайыздар мен негізгі қарыз) бүкіл несие төлеу мерзімінде өзгермейді.

Аннуитеттік фактор:

$$\frac{i \times (1+i)^c}{(1+i)^c - 1} \times \text{несиенің сомасы}$$

i – пайызы, c - мерзімі

Несие қанша тұрады?

Несие құны тек қана пайыздардан құралмайды, сондай-ақ ол көптеген факторлардың әсерлеріне ұшырайды:

- *пайыздық ставка;*
- *қарыз өтеу мерзімі; негізді қарызды өтеуден босатылған мерзім;*
- *төлемдер жиілігі (салымдар саны);*
- *төлемдер мерзімі (салым төленуі тиіс күн);*
- *пайыз есебі (пайыздық үлес, салым белгіленетін кез);*
- *өтеу есебі (өтелетін үлес қалған қарыздан алынатын кез);*
- *коммисиялық сыйақылар;*
- *шетел валютасымен алынған несиенің курс айырмашылығынан туындайтын қауіп;*
- *шығындар/қосымша шығындар*

Кәсіпкерліктің заңдық аспектілері

Бизнес салалары

- ***Өндірістік бизнес***

  (тауарлар өндіру, жұмыс істеу, қызмет көрсету)
- ***Коммерциялық бизнес*** (дүкендер, сауда дүңгіршектері, жаймалар)
- ***Қаржылық бизнес*** *(банктер, несие ұйымдары, инвестициялық және лизингтік компаниялар, қор биржалары*)

Бизнестің көлемі

- ***Ірі***

Ірі кәсіпкерлік субъектілері – жеке кәсіпкерлікті жүзеге асыратын, жұмыскерлерінің жылдық орташа саны екі жүз елу адамнан артық немесе жыл бойғы активтерінің орташа жылдық құны тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда белгіленген үш жүз жиырма бес мың еселенген айлық есептік көрсеткіштен асатын заңды тұлғалар

Бизнестің көлемі

- ***Орта***
  Орта кәсіпкерлік субъектілері – кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратын, жұмыскерлерінің жылдық орташа саны елу адамнан астам, бірақ екі жүз елу адамнан аспайтын және жыл бойғы активтерінің орташа жылдық құны тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда белгіленген үш жүз жиырма бес мың еселенген айлық есептік көрсеткіштен аспайтын заңды тұлғалар.

Бизнестің көлемі

- ***Шағын***

Шағын кәсіпкерлік субъектілері– заңды тұлға құрмаған, жұмыскерлерінің жылдық орташа саны елу адамнан аспайтын дара кәсіпкерлер және кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратын, жұмыскерлерінің жылдық орташа саны елу адамнан аспайтын және жыл бойғы активтерінің орташа жылдық құны тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда белгіленген алпыс мың еселенген айлық есептік көрсеткіштен аспайтын заңды тұлғалар

Кәсіпкерліктің заңдық аспектілері

Жеке кәсіпкерлік

Жеке кәсіпкерлік

- ***Кәсіпкердің өзі***

Бірлесккен кәсіпкерлік

- ***Азаматтар тобымен***
- ***Ерлі-зайыптылардың кәсіпкерлігі***
- ***Отбасылық кәсіпкерлік***
- ***Қарапайым серіктестік***

Төмендегідей қызметтерді жүзеге асыратын ЖК мен заңды тұлғалар шағын кәсіпкерлік субъектілері болып танылмайды:

- *Есірткілік заттарды, психототроптық заттар мен прекурсорлардың айналымымен байланысты қызметтерді жүргізетін;*
- *Акциздік өнімдерді шығаратын және (немесе) көтерме саудада сататын;*
- *Астық қабылдау орындарында астықты сақтау қызметін жүзеге асыратын;*
- *Лотерея ұйымдастыратын;*
- *Ойын және шоу-бизнес саласындағы қызметпен айналысатын;*
- *Аккредитациялау, сертификаттау, метрология және сапаны басқару саласындағы қызметпен айналысатын;*

Төмендегідей қызметтерді жүзеге асыратын ЖК мен заңды тұлғалар шағын кәсіпкерлік субъектілері болып танылмайды :

- *Мұнайды, мұнай өнімдерін, газды, электр және жылу қуатын өндіру, өңдеу және сату қызметімен айналысатын;*
- *Радиоактивті материалдардың айналымымен байланысты қызметпен;*
- *Банкілік қызметпен (немесе оның жекелеген түрлерімен) және сақтандыру нарығындағы қызметпен (сақтандыру агентінің қызметінен басқа);*
- *Аудиторлық қызмет;*
- *Құнды қағаздар нарығындағы кәсіби қызмет;*

ЖК-ті қалай тіркеуге болады?

ЖК-ті тіркеу қызметін ҚР салық органдары ұсынады

Сол жерден Сіз Жеке кәсіпкерді мемлекеттік тіркеу туралы куәлігін аласыз

Куәлікті алу мерзімі – 1 жұмыс күні

Куәлікті алу үшін құжаттардың жиынтығы тапсырылады

ЖК-ті тіркеу үшін қандай құжаттар қажет?

- тиісті пішім бойынша толтырылған хабарлама;
- жеке басын куәландыратын құжаттың көшірмесі (түпнұсқасын ұсыну қажет);

Заңды тұлғаны қалай тіркеуге болады?

Заңды тұлғаны тіркеу қызметін ҚР халыққа қызмет көрсететін орталықтары ұсынады

Заңды тұлғаны тіркеу үшін:

- Бекітілген пішімдегі өтініш.
- Мемлекеттік және орыс тіліндегі құрылтай құжаттардың бау өткізілген және нөмірленген түріндегі, үш данадағы тізбесі, қажет болған жағдайда;
- Заңды тұлғаның басшысы мен құрылтайшыларының жеке басын куәландыратын құжаттардың, олардың салық төлеуші ретіндегі куәліктерінің көшірмелері.
- Заңды тұлғаның орналасқан жерін куәландыратын құжат.

ҚР салық жүйесіне көз жүгірту

Салыққа мыналар жатады:

- Корпоративті табыс салығы (20%)
- Жеке қосымша салық
- Қосымша құн салығы (НДС) (12%)
- акциздер; 4-1) экспортталатын мұнай мен газды конденсатқа салынатын салық
- Жер қойнауын пайдаланушыларға арналған арнайы төлемақылар мен салықтар
- Әлеуметтік салық (11%)
- Жер салығы (5%)
- Көлік салығы
- Мүлік салығы (з -1,5 %, ж - 0,5%).

ҚР салық жүйесіне көз жүгірту

Жинаққа не жатады:

- Заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеуден өткізуге төленетін ақы
- Жылжымайтын мүлік құқығын мемлекттік тіркеуден өткізуге төленетін ақы;
- Радиоэлектрондық құрылғылар мен жоғарғы толқынды құрылғыларды мемлекеттік тіркеуден өткізуге төленетін ақы

ҚР салық жүйесіне көз жүгірту

Жинаққа не жатады :

- Көлікті мемлекеттік тіркеуден өткізуге төленетін ақы
- Дәрі-дәрмекті мемлекеттік тіркеуден өткізуге төленетін ақы
- Бұқаралық ақпарат құралдарын тіркеуге төленетін ақы
- Аукциондардан түсетін жинақ

ҚР салық жүйесіне көз жүгірту

Төлемақылардың алынуы:

- жер учаскелерін пайдаланғаны үшін
§ су ресурстарын пайдаланғаны үшін
§ жануарлар әлемін пайдаланғаны үшін
§ орманды жерлерді пайдаланғаны үшін
§ ерекше қорғалатын табиғи территорияларды пайдаланғаны үшін
§ радиотолқынды спектрлерді пайдаланғаны үшін
- Қалааралық немесе халықаралық телефон желісін бергені үшін ақы
§ кеме жүретін су жолдарын пайдаланғаны үшін
§ сыртқы жарнаманы ілгені үшін

Кәсіпкерлік түрлері

- **Жеке кәсіпкерлер**
  - Патент
  - Жеңілдетілген декларация
  - Жалпыға бірдей орнатылған тәртіп
- **Жауапкершілігі шектеулі серіктестік (ЖШС, шағын кәсіпкерлік субъектісі болып танылатын**
  - Жеңілдетілген декларация
  - Жалпыға бірдей орнатылған тәртіп
- **ЖШС (шағын кәсіпкерлік субъектісі емес)**
- **Акционерлік қоғам (АО)**

Шағын бизнес субъектілеріне арналған салық салу

Жеке (жалғыз) жұмыс істейтін кәсіпкерлер салық салуы бекітілген болып келетін кәсіпкерлерге және салық салуы бекітілмеген кәсіпкерлерге бөлінеді

Кәсіпкерлік		
Бекітілген салық салумен		***Бекітілмеген салық салумен***
Арнайы салықтық режим		
Патент бойынша жұмыс істейтін кәсіпкерлер	*Жеңілдетілген салықтық декларация бойынша жұмыс істейтін кәсіпкерлер*	*Жалпы бекітілген режимдегі кәсіпкерлік*

Арнайы салықтық режимдер

Арнайы салықтық режим

шағын бизнес субъектілері үшін

шаруа немесе фермерлік қожалықтар үшін

Ауылшаруашылық өнімдерін өндірушілер мен ауылдық тұтынушылар кооперативтері үшін

Арнайы салықтық режимдер

Шағын бизнес субъектілеріне арналған арнайы салықтық режим

ПАТЕНТ

ЖЕҢІЛДЕТІЛГЕН ДЕКЛАРАЦИЯ

Арнайы салықтық режимдер

Шаруа немесе фермерлік қожалықтарға арналған арнайы салықтық режим

- ***Бірыңғай жер салығы***
- ***жер телімінің бағаланған құнының 0,1% - 0,4%***
- ***Жеке табыс салығы***
- ***Әр қызметкер үшін төленетін АЕК-ның (МРП)20% құрайтын әлеуметтік салық***
- ***Зейнетақылық аударымдар***
- ***Салықтық кезең – бір жыл***

Арнайы салықтық режимдер

Шаруа немесе фермерлік қожалықтарға арналған арнайы салықтық режим

№ п/п	Жер учаскелерінің көлемі (гектар)	Салық мөлшері
1.	500 – ге дейін	0,1 %
2.	501 - 1000	0,1 % бағалаған құнынын + 0,2 % асып түссе
3.	1001 - 1500	0,2 % бағалаған құнынын + 0,3 % асып түссе
4.	1501 - 3000	0,3 % бағалаған құнынын + 0,4 % асып түссе
5.	3000 аса	0,4 % бағалаған құнынын + 0,5 % асып түссе

Арнайы салықтық режимдер

ПАТЕНТ

- *Жеке кәсіпкерлік*
- *Жалданған жұмысшылар жоқ*
- *Табысы ары кеткенде 300 АЕЖК (МЗП)*
- *300*24 459теңге = 7 337 700 теңге*
- *Салықтық кезең – бір жыл*
- *Көрсетілген табыстың 2% құрайтын салық*
- *(½ табыс салығы, ½ әлеуметтік салық)*
- *Әлеуметтік аударымдар*

Патент бойынша кәсіпкерлік тізім

- Құрылыс жұмыстары – штукатуркалық, сырлау, жөндеу жұмысты
- Ауыр-жүк тасымалы
- Такси қызметі
- Сурет түсіру
- Аударма қызметі
- Қосымша білім беру қызметі
- Шаштараз қызметі
- Мүлікті жалға беру және т.б.

Арнайы салықтық режимдер

ЖЕҢІЛДЕТІЛГЕН ДЕКЛАРАЦИЯ

Жеке кәсіпкер, заңды тұлға

- ***Қызметкерлердің шектік саны***

ЖК -25 адам, заңды тұлға-50 адам

- ***ЖК шектік табысы -1400 МЗП, заңды тұлға – 2800 МЗП***
- ***Салықтық кезең – 6 ай***
- ***Көрсетілген табыстың 3% құрайтын салық***

(½ табыс салығы, ½ әлеуметтік салық)

- ***Әлеуметтік және зейнетақылық аударымдар***
- ***МЗП – 24 459 тенге***
- ***МРП – 2 269 тенге***

Арнайы салықтық режимдер

Арнайы салықтық режимнің күші келесідегідей қызмет түрлеріне тарамайды:

- *акциздік өнімдерді өндіру*
- *кеңес беру, қаржылық, бухгалтерлік қызметтер*
- *мұнай өнімдерін сату*
- *шыны ыдыстарды жинау және қабылдау*
- *жер қойнауларын пайдалану*

Келісімшарт

Екі немесе одан көп адамның азаматтық құқықтар мен міндеттерді белгілеу, өзгерту немесе тоқтату туралы келісімі келісімшарт деп танылады

ҚР Азаматтық кодексі
378-бап

КЕЛІСІМШАРТТАР

АҚЫЛЫ
(бір тарап жұмысты орындайды, екіншісі ақысын төлейді)

АҚЫСЫЗ
(қайырымдылық көмек, демеушілік, гуманитарлық көмек)

Келісімшарттың құрылымы

- *келісімшарттың атауы, оған қол қойылған күні, жасалған жері*
- *кіріспе (келісімшарттың тараптарын сипаттау)*
- *келісімшарттың тақырыбы*
- *келісімшарттың бағасы*
- *тараптардың құқықтары мен міндеттері*
- *төлеу тәртібі*
- *міндеттемелерді орындау мерзімі*
- *келісімшарт бойынша міндеттемелерін орындамағаны үшін жауапкершілігі*
- *форс мажор (еңсерілмейтін күш жағдайлары)*
- *келісімшарттың күшін сақтау мерзімі*
- *даулар мен кереғарлықтар*
- *келісімшартты өзгерту, уақытша тоқтату және тоқтату шарттары*
- *тараптардың заңды мекенжайлары мен қолдары*

Есіңізде болсын:

- *Келісімшарт жазбаша түрде және 2 данада жасалады!*
- *Келісімшарт мемелекеттік және орыс тілінде жасалынады*
- *Келсімшартқа өзгертулер мен толықтырулар тек тараптардың келісуімен жазбаша түрде ғана енгізіледі!*
- *Келісімшартқа қол қоймай тұрып, онымен мұқият танысып шығыңыз!*

НАЗАР АУДАРҒАНЫҢЫЗ ҮШІН РАХМЕТ!

Біздің координаттарымыз

Қызылорда облысының кәсіпкерлер палатасы

Қызылорда қаласы
Айтеке би көшесі, 28
тел.+7 7242 40 02 02
e-mail: bauka.bauka_89@mail.ru
kydyrbekuly.b@gmail.com
zhak_s@mail.ru

Тренеры: Сапаржанова Жанат
Қыдырбекұлы Бауыржан